

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Formularium Episcopale

Barbosa, Agostinho

Coloniae Agrippinae, 1680

38. De forma faciendi processus, & inquisitiones ex praescripto Co[n]cil.
Trid. super promovendis ad regimina Ecclesiarum Cathedralium, & aliorum
Superiorum seu Monasteriorum atque ad caeteras ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10456

montes, intra quatuor menses; qui de-
mum ultra montes erunt, intra octo
menses à die publicationis hujusmo-
di computandos, perinde afficere &
arctare, ac si eorum cuique persona-
liter intimata fuissent &c. Nulli ergo
omnino hominum liceat hanc paginam
nostri statuti, ordinationis, declara-
tionum, privationis, reservationum,
inhibitionis, voluntatum, decretorum,
& mandati infringere, vel ei ausu te-
merario contraire. Si quis autem hoc
attentare præsumpserit, indignationem
Omnipotentis Dei, ac Beatorum
Petri & Pauli Apostolorum ejus se no-
verit incursum. Datum Romæ apud
S. Petrum, anno Incarnationis Domi-
nicæ MD.LXXXVIII. Nonis Januarii
Pontificatus nostri anno quarto.

E. Cardin. Prodat.

Joan. August. Papius

De forma faciendi processus & inqui-
sitiones ex præscripto Conc. Trident.
super promovendis ad regimina Eccle-
siarum Cathedralium, & aliorum su-
periorum, seu Monasteriorum, at-
que ad cæteras dignitates, de
quibus in Consistorio
provideatur.

XXXVIII.

Part. I. tit. I. c. 5.

GREGORIUS *Episcopus, servus ser-
vorum Dei ad perpetuam rei
memoriam.*

ONus Apostolicæ servitutis ad quod
nuper nos dignatio divina prove-
xit, assiduè admonet, in eam potissi-
mum curam nobis esse pastorali solli-
citudine incumbendum, ut quæ à Sa-
cris œcumenicisque Conciliis pro
communi totius Christiani populi sa-
lute piè, prudenterque statuta sunt,
nulla aut temeritate violentur, aut
negligentia deferantur, ea præsertim
quæ ad bonos idoneosque Pastores Ca-
thedralibus, ac superioribus Ecclesiis
gubernandis præficiendos pertinent.
Nam si in quibusvis Ecclesiæ gradibus
& ministris curandum est tales eligi,
qui religione & sanctitate fideles ædi-
ficient; multò certè magis elaboran-
dum est, ne in ejus electione erretur,
qui supra omnes gradus constituitur
cui tanquam servo fideli & prudenti
totius familiæ cura traditur, qui ad om-
nem virtutem & mandatorum Dei ob-
servantiam aliorum forma esse debet;
cùm certum sit, gregis salutem mag-
nopere pendere ex boni pastoris præ-
stanti vita & doctrina. Sanè venerabi-
les Patres, qui ex toto terrarum orbe ad
Sacrum generale Concilium Trid. à
Summis Pontif. prædecessoribus no-
stris evocati magna frequentia conve-
nerunt, cùm in aliis rebus multis præ-
clarum studium ad corrigendos de-
pravatos mores, & collapsam Eccle-
siasticam disciplinam restituendam o-
stenderunt, tum in eo potissimum insi-
gni zelo, magnaque cum laude labor-
rarunt, ut rationem invenirent, qua
viri doctrina, pietate, prudentiaque
excellentes, & in Ecclesiasticis sanctio-
nibus

nibus diu multumque versati, Ecclesijs Cathedralibus præficerentur. Nos igitur, qui cum in majoribus constituti Cremonensem Ecclesiam regeremus, in eodem Concilio cum sanctis & egregiis illis Patribus interfuimus & Concilio absoluto ad Ecclesiam nostram reversi magno semper desiderio flagravimus, ut tam salubria generalis Concilii decreta executioni debitæ mandarentur, atque ut id fieret pro virili parte curavimus: multò tunc magis, cum disponente Domino omnium Ecclesiarum cura & sollicitudo nos premit, summo desiderio tenemur, ut Pastores ij præficiantur Ecclesijs, qui opus suum & ministerium impleant, & de ovium salute nos in Domino lætificent. Illud autem in hoc saluberrimo & pernecessario negotio, quod est de Episcopis eligendis, & præficiendis, videtur esse præcipuum, ut instructio, examen & inquisitio de fide, vita, moribus, doctrina & prudentia promovendorum tam accuratè, fideliter ac seriò instituat, ut omnis fallaciæ fucos semoto, certò confidere valeamus, tales à nobis Christi gregi pascendo esse propositas, quales tantum onus, Angelicis videlicet humeris formidandum, exigit, & quales ille expetit, qui pro ejusdem ovibus redimendis propriæ vitæ ac sanguini non pepercit. Et quidem in hac parte providentia dicti Conc. Trid. minimè defuit, cum statuerit ac mandaverit, ut in provinciali Synodo per Metropolitanum habenda; præsciberetur quibusq; locis & provinciis propria examinis,

seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma Romani Pont. arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis utilis atque opportuna esse videretur: Verùm neque id hæcenus nisi à paucissimis factum est, neque spes est nisi longissimo temporis spatio, ut ab omnibus fiat; atque interim, dum certa examinis sive inquisitionis ratio à Provincialibus Concilijs expectatur, perit uber ille fructus, qui ex tam utilis Concilij generalis decretis superari posse videbatur; & experientia docuit per tot annos à publicatione Concilij præd. elapsos, quid in unaquaque provincia opus sit, quidvè possit fieri. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus matura deliberatione, ac de eorum unanimi consilio, & assensu præsentis nostræ perpetuo valitura constitutione decernimus, & cum extrà Rom. Curiam examen, instructio, sive inquisitio faciendæ erit, nemo omnino, cujuscunque status, gradus, conditionisvè fuerit, inquisitionem prædictam sibi arrogare præsumat, sed integrum hoc negotium ijs qui à præd. Trid. Concilio designantur, Apostolicæ videlicet Sedis Legatis, seu Nuntijs provincialium, aut ejus, de quo inquisitio fit, ordinario, eoque deficiente Ordinarijs vicinioribus relinquatur, nisi justis de causis nobis, aut pro tempore existenti Rom. Pont. per speciale mandatum alicui alteri hoc munus quandoque committendū esse visum fuerit. Quod si fortè aliquis prædictorum consanguinitate aut affinitate usq; ad tertium gradum

gradum inclusivè promovendum cōtingeret; ut omnis suspicio carnalis affectus è tam sancto negotio repellatur, ille quidem eo casu censeatur exclusus, atque ad eum qui proximè sequitur, hoc est, si Legatus excludendus erit, ad Nuntium, si Nuntius, ad Ordinarium inquisitionis officium deferatur: In Curia verò hæc sanctio spectet ad eos Cardinales, qui a nobis, vel pro tempore existente Rom. Pont. delegentur, vel ad Cardinales earum Provinciarum, seu Regnorum apud nos & Sedem Apost. protectores, in quibus Ecclesiæ ipsæ consistunt; si tamen ad ipsos huiusmodi vacantium Ecclesiarum relatio pertinebit, quod si de Episcopo vel Metropolitanò extra Rom. Cu iam degente ab una Ecclesia ad aliam ex aliqua gravi & iusta causa transferendo agetur, hoc munus deficientibus Legato, vel Nuntio Apostolico ejus Provinciæ aut Regni, ubi Ecclesia ipsa, à qua transfertur, sita erit, ad Metropolitanum, si Episcopus, ad Suffraganeum verò antiquiorem residentem, si Metropolitanus transferendus erit, pertinere declaramus. Deinde quia Sacrum Trid. Conc. non sine magna ratione eminentes personas, & quæ negotij magnitudinem probè intelligerent, ad hoc officium nominavit, declaramus & statuimus, tam Legatos, sive Nuntios, quam Ordinarios, vel alios ab hac sancta Sede fortè delegandos, non per Auditores, aut Vicarios aliosvè Ministros, sed per se ipsos inquirendi munus exercere debere, quamvis ab huiusmodi personis aliis-

que viris peritis adjuvari adjuvari possint. Et si Prælatus inquirens per se non posset ob locorum distantiam testes examinare circa articulum aliquem, vel legitimos natales, vel ætatem, aut aliquid ejusmodi; licebit ei articulum illum alteri personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ subdelegare, non autem universam inquisitionem. Quod si fortè contingat, aliquem supradictorum legitime impediri, ut per se hoc munus præstare non possit, ad alios ea cura transferatur, qui sunt ab eodem Conc. Trid. ad hoc officium designati, ut supra dictum est de ijs, qui ob consanguinitatem, vel affinitatem ab hoc munere excluduntur: Ad hæc, ut mens ejusdem Sacri Conc. rectè ac fideliter debitæ executioni mandetur, & tale sit examen, quale requiritur, in negotio tanti ponderis, declaramus ac statuimus, non esse in vita ac doctrina promovendi investiganda tam rationem adhibendam, ut ab ipso promovendo articuli offerantur, ac testes producantur, sed oportere, ut Prælatus, qui munus inquirendi suscepit, articulo conscribat, atque ipse ex officio suo testes vocet, & examinet, quos de rebus inquirendis sincerum, ac fidele testimonium daturus esse existimet. Verùm, ut inquisitio prædicta facilius ac plenius perficiatque expediri queat, utile erit, si Prælatus, qui inquisitionem facturus est, vel à promovendo, vel ab alio aliquo confici curet schedulam, in qua sint ordine descripta nomen promovendi, cognomen, patria, parentes, Ee^r ætas,

ætas, ordo, gradus, professio, functio, si quam jam fortè exerceat, loca in quibus Theologiæ, vel juri Canonico operam dederit, aut longo tempore versatus fuerit, denique amici familiares, qui tam ipsum, quam parentes ejus intimè norint. Quod si promovendus documentum aliquod exhibere voluerit, unde ipsius ætas, gradus, dignitas, sacri Ordines, functio, officia, muneraque, aut aliquid ejusmodi comprobetur admittendum, ac processui inferendum erit, modò documentum publicum, seu authenticum fuerit. Illud quoque prohibendum censuimus, ac expressè prohibemus, ne ad testimonium dicendum de fide Catholica, vita, moribus, doctrina, atque aptitudine ad regendam Ecclesiam quilibet homines admittantur, sed vii tantum graves, pii, prudentes, docti, qui de qualitatibus promovendorum rectum iudicium ferre valeant, ac, ut supra diximus, sincerum ac fidele testimonium dare velint. Proinde tam Cognati ac nimirum familiares, quam inimici atque æmuli excludendi erunt. Porro testes ejusmodi Prælati, qui examen seu inquisitionem habiturus erit, seorsum ac singulatim examinabit, & si quando judicaverit expedire, eis ad memoriã reducet tum juramenti vim, tum perjurii gravitatem: eosdem etiam seriùs & graviter admonet, ipsos reos futuros apud omnipotentem Deum eorum omnium, quorum vel committendo, vel omittendo rei erunt qui promovebuntur, si vel falsa narrando, vel reticendo vera, in causã erunt,

ut homines indigni, vel minùs idonei ejusmodi Ecclesijs præficiantur. Diligenter etiam testium qualitates cognoscere studebit, ac potissimum quàm sint ad promovendos affecti, ut inde conjiciat utrum ex affectu, an ex veritate testimonium dicant. Denique cum testes de qualitatibus promovendi interrogabit, dabit operam, ut quo ad ejus fieri poterit, omnia & singula; quæ ad prædictam inquisitionem facere videbuntur, per ipsos exprimentur. Quamvis autem qualitates omnes promovendorum, quæ in generalium Synodorum Decretis, alijsque Canonicis Sanctionibus continentur, probè cognitæ esse debeant, quibus inquisitionis officium demandatum est, quales sunt, natum esse ex legitimo matrimonio, atque ex parentibus Catholicis, annum trigésimum jam explevisse, sacris Ordinibus saltem ante sex menses initium esse, gradum Doctoratus, aut Licentiæ in Theologia vel jure Canonico, aut certè publicum alicujus Academici testimonium, obtinuisse, quo ad alios docendos idoneus esse declaratur, adhuc in Ecclesiasticis functionibus diu versatum, item fidei puritate, innocentia vitæ, prudentia, usu rerum, integra fama, doctrina denique præditum esse: tamen quia circa doctrinam plures fraudes committi soleant, & sæpè contingit, ut nonnulli scientia vacui, de solo doctoris titulo aut privilegio gloriantur, volumus, ut de eorum etiam doctrina diligenter inquiratur, qui vel do-

ctoratus,

ctoratus, aut licentiæ titulis & privilegijs gaudent, vel etiam à publicis Academijs testimonium habuerunt, quod idonei essent ad alios docendos, nisi forte aliquorum insignis doctrina ex publica ipsorum functione notoria esset. Ita verò inquisitio facienda erit, ut quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu Theologiæ, vel Juri Canonico promovendus operam dederit cognoscatur. Et quoniam in quibusdam provinciis nulla sunt studia generalia, neque ulla publicæ scholæ, neque usus habet, ut qui studiis operam navant, ullis Doctoratus, aut licentiæ insignibus decorentur; declaramus in ejusmodi locis sufficere, si testimonio virorum gravium, & sacræ Theologiæ, vel Juris Canonici peritorum constet, promovendos ea scientia Theologiæ vel Canonum verè pollere, ut idonei sint ad ea docenda, quæ populum Christianum scire oportet, ac muneris sibi injungendi necessitati valeant satisfacere. Testes præterea deponant se de scientia promovendorum certos redditos esse ex eo, quod prædictos promovendos specimen suæ doctrinæ publicè, vel privatim dedisse cognoverint. Quod autem ad Regulares pertinet, cum ad Ecclesias Cathedralis promovendi fuerint, ne fraus ulla subrepere possit, in eo quod idem Trid. Concilium statuit, ut Regulares à suis Superioribus sufficientis doctrinæ testimonium habeant; declaramus nomine superiorum eos duntaxat in-

telligendos esse, qui nullum sui Ordinis superiorem agnoscunt, sive ij cujusvis Ordinis Abbates, Magistri, aut Ministri, aut Præpositi generales, aut quarumlibet Congregationum Præsidentes sive Definidores, aut Visitatores Capitulum generale representantes, sive alij quocumque vocabulo nominentur, & in eorum absentia ipsorum Vicarij, seu Commissarij generales, vel in Romana Curia Procuratores Ordinum aut Congregationum generales in hac parte succedant. Et nihilominus præter Superiorum testimonium, qui fidenter facient ejusmodi Regulares ad alios docendos idoneos esse, volumus ea servari, quæ de ijs diximus, qui publicam suæ doctrinæ ab aliqua Academia testimonium habent, ut videlicet serid inquiratur, an Regulares ad Cathedralis Ecclesias promovendi eos progressus in studiis fecerint, qui in futuro Antistite requiruntur. Post inquisitionem verò de fide, vita, moribus, doctrina & prudentia promovendi, nec non informationem de statu Ecclesiæ, alijsque necessariis rebus, quæ pariter coram superius expressis Prælati juxta ejusdem Concilij decreta fieri debet, professio Fidei Catholicæ à promovendo facienda erit, quam quidem ab eo duntaxat recipiendam esse declaramus, ad quem inquisitio pertinebit; nisi forte qui professionem emissurus est, à Prælato inquirente longè distat; tunc enim is Prælatus ex subdelegatione inquirentis professionem admittere debebit, qui

promovendo vicinior erit : quod idem intelligatur de informatione de statu Ecclesiæ accipienda , si quando contingeret, ut in alia provincia, sive Regno esset Ecclesia, in alio promovendus. Accipiet autem Prælatus professionem promovendi præsentem notario publico, ac testibus, atque eam à se admissam ac receptam propriæ manus subscriptione testabitur. Is quoque qui professionem ejusmodi fecerit, in eo loco ubi proprium nomen profitentis exprimi solet, nomen suum manu propria adscribet. Denique his peractis notarius publico instrumento, fidem faciet de professione prædicta, adhibitis testibus, ut præfertur. Ubi verò totum examen, seu inquisitio de persona promovenda perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta cum toto testimonio, ac professione Fidei emissa ad hanc S. Sedem, ut Concilium statuit, quamprimum clausa, & ob-signata in forma authentica transmittenda erit. In qua re observari volumus, ut professio Fidei iisdem omnino verbis descripta sit, quæ in ea forma continentur, quam fel. rec. Pius Papa IV. prædecessor noster statuit observandam; & ut Prælatus qui instructionem, examen, & inquisitionem fecit, ut per litteras separatas, simul tamen cum processu mittendas, vel per subscriptionem dicti processus significet, quanta fides testibus examinatis, eorumque dictis, & scripturis productis suo

judicio habenda sit: simul etiam quid de promovendo ipse sentiat. Processus autem sic formati, & ad Curiam transmissi, à Cardinale, cui proponendi munus incumbet, & à tribus Prioribus Ordinum Cardinalibus, ut moris est, juxta formam Concilij prædicti subscribentur, & expediuntur. Volumus autem ut Cardinalis relator moneat promovendum, si præsens in Curia fuerit, juxta Con. Lateranense novissimè celebratum omnes Cardinales, sive majorem partem Collegij adeat, antequam Ecclesiam proponat, ut quæ à referente Collega sint audituri, oculata fide quantum ad personam promovendi attinet, cognoscere possint. Hoc porro omnia quæ de promovendis ad Ecclesias Cathedrales dicta sunt, ad eos etiam pertinere, atque in eorum promotione servanda esse declaramus & decernimus, qui nominati, præsentati, aut electi fuerint ad Abbatiales, ac Prioratus seu Præpositatus Monasteriorum, Regimina aut aliàs Regularium cujusvis Ordinis, aut etiam Sæcularium præfecturas, de quibus consistorialiter provideri contigerit, atque eos præsertim, quibus præter curam & regimen Monachorum, aut Canonicorum, Clericorumque Regularium, vel sæcularium, annexa est in populum jurisdictionis spiritualis, vel temporalis: excepta tamen ætate, circa quam nihil innovamus. Quo verò ad doctrinam, cum generalia Concilia non statuant,

ut

ut personæ promovendæ ad Regularis dignitates Doctoratus sive Licentiæ gradum suscipere, vel publicum testimonium ab Academia aliqua habere teneantur, & tamen æquum sit, ut ea doctrina polleant, qua onus sibi imponendum sustinere valeant, declaramus & statuimus, ut Prælati, qui inquirendi munus suscepturi sunt, studiosè ac diligenter inquirent super doctrina ejusmodi personarum juxta modum & formam superiùs præscriptam, ut nos, & pro tempore futuri Rom. Pontifices habita de illis vera informatione per processum, qui ab inquirente transmittetur, certò statuere ac judicare possimus, an persona promovenda vere sit talis, qualem dignitas illa, ad quam promovenda est, exigit & requirit. Hortamur verò in visceribus Domini nostri JESU CHRISTI ac paterna charitate monemus eos omnes, qui ab hac Sancta Sede nominandi, præsentandi, vel etiam eligendi futuros Episcopos, vel Abbates jus habent, ut seriò apud se cogitent, quanti momenti sit hoc negotium, ex quo salus animarum, tranquillitas Reipublicæ, incolumitas Religionis, propagatio Fidei, aliaque per multa & maxima bona dependent. Illud etiam sæpè & sæpiùs ad mentem revocent quod sancta Trid. Synodus admonet, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant: eosque alienis peccatis com-

municantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium cupiditatibus, sed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curaverint. De nominandis verò, præsentandis, vel eligendis ad Regulares dignitates, præterea quæ superius observanda esse declaravimus, illud quoque paternis his nostris hortationibus & monitionibus adjiciendum censuimus, ut nominationis præsentationis, vel electionis jus habentes eos eligere studeant, atque omnino conentur, qui non modò eundem Ordinem sint ante professi, sed in eodem etiam satis diu laudabiliter versati, neque enim decet, ut magistri aliorum esse incipiant, qui non fuerint ante discipuli & subditis imperare præsumant, qui priùs non didicerint superioribus obedire. Eos denique, qui vel examinando vel inquirendo, vel testimonium ferendo operam suam in hac re præstabit, seriò monemus, ut ea fide ac diligentia in negotio tanti momenti versentur, ut à Deo & à nobis laudem pro bono opere expectare valeant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ prohibitionis voluntatis, declarationis, decreti, statuti, hortationis, & monitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Romæ in Monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicæ M.D. XCI. Idibus Maij. Pont. nostri anno primo.

A. Card. Montalt. Summator.

Moderatio Bullæ Sixti V. contra Clericos malè promotos, & eos promoventes editæ, cum præservatione pœnarum ibidem Simoniacè Ordinatæ, & Ordinantibus inflictarum.

XX XIX.

Part. 2. alleg. 6. 8. & 20.

CLEMENS *Episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

Romanum Pontificem decet ea, quæ ob justas causas interdum statuta sunt, cum ipsa rerum experientia suadet, moderari, & immutare, prout in Domino salubriter conspicit expedire. Aliàs sanè emanarunt litteræ fel. rec. Sixti Papæ V. prædecessoris nostri contra Clericos malè promotos ac in Episcop. in Ordinum collatione peccantes tenoris &c. (*Omittitur insertio Bullæ, quoniam eam habes supra.*) Nos animadvertentes in dictis litteris nihil ferè quoad ea, quæ in Ordinum collatione servanda sunt, disponi, ultra id quod in Sacris Canonibus, & in Concilii Trid. decretis, ac aliorum Rom. Pont. prædecessorum

nostrorum constitutionibus dispositum fuit, sed diversas pœnas & censuras Ecclesiasticas contra Episcopos & alios Prælatos in Ordinum collatione peccantes, & similiter contra Clericos tam sæculares, quam cujusvis Ordinis instituti & Militiæ Regulares malè promotos constitui, absolutionem & dispensationem Sedi Apost. reservari, & aliàs sicut in præfatis litteris continetur. Considerantesque tam promoventes, quam eos, qui ad dictos Ordines promoventur, sæpe censuris, & pœnis hujusmodi, ob illarum multiplicatam in eorum perniciem animarum variis modis illaqueari, nonnullos ex Prælati & Episcopis in conferendis hujusmodi Ordinibus scrupulose procedere, multosque metu pœnarum, & Censurarum præfatarum ab Ordinum collatione prorsus deterreri, adeo ut Clericorum, & sacerdotum numerus propterea aliquibus in locis valde imminutus sit, omnium in præmissis securitati, atque animarum saluti paterna charitate prospicere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine supradictas litteras ad terminos Sacrorum Canonum & Constitutionis recolendæ mem. Pii Papæ II. etiam prædecessoris nostri, quæ incipit, cum ex Sacrorum Ordinum, sub data videlicet quintodecimo Kal. Decembr. Pontificatus sui anno 4. cujus tenorem præsentibus pro expresso haberi volumus, & ad dispositionem decretorum Sacri Tr. Concilij restringimus, & reducimus: nec non censuras & pœnas